

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : การวิจัยเชิงคุณภาพ*

The Causal Factors Influencing Student Quality in Child Development Centers
under Local Administrative Organizations in the North-eastern Region
of Thailand: Qualitative research

ทิพวรรณ มีบุญ (Tippawan Meeboon)**

วาโร เฟ็งสวัสดิ์ (Waro Phengsawat)***

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ (Tanongsak koomkhinam)***

วัลนิกา ฉลากบาง (Wannika Chalakbang)****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการดำเนิน การวิจัย คือ การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพดีเด่น ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษา บรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา และพฤติกรรมกรมการ สอนของครูผู้ดูแลเด็ก

คำสำคัญ : คุณภาพผู้เรียน, ปัจจัยเชิงสาเหตุ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ,

This article aims at dissemination academic knowledge.

** นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ องค์กรบริหารส่วนตำบลวังยาง นครพนม,

(General Administration officer, Professionnel Level. The Subdistrict Administration Organization Wangyang Nakhon Phanom) E-mail: tippy_2527@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,

(Assoc. Prof. Dr. Faculty of Education, Sakhon Nakhon Rajabhat University)

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,

(Asst. Prof. Dr. Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University)

Abstract

The objectives of this study were to study the causal factors influencing student quality in child development centers under local administrative organizations in the North-eastern region of Thailand. with qualitative research. The study was the building of research conceptual framework by an analysis of relevant documents and researches, an interview with experts and a case study of outstanding child development centers. The study yielded the following results: The causal factors influencing student quality in child development centers under local administrative organizations in the North-eastern region of Thailand comprised 5 factors, namely transformational leadership of local administrative organization executives, community participation in educational management, child development center climate, availability of educational resources and teaching behaviors of teachers in child development centers.

Keywords: Student Quality, Causal Factor, Child Development Center, Local Administrative Organization

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกในการวางรากฐานชีวิตของเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์มีพัฒนาการสมวัยบนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล การใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านอย่างเต็มที่เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548: 1) และจากคำกล่าวที่ว่า “เด็กวันนี้ คือผู้ใหญ่ในวันหน้า” สะท้อนให้เห็นว่าเด็กเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่ง ดังนั้น จึงต้องให้การอบรมเลี้ยงดู วางแผนพัฒนา วางรากฐานให้เด็กมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตเป็นคนดีของประเทศชาติโดยสมบูรณ์ (สุวิชัย โกศัลยวัฒน์, 2551: 1)

การพัฒนาเด็กในแง่เศรษฐศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา พบว่า การลงทุนเพื่อการพัฒนาเด็กเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าต่อสังคมในระยะยาว นั่นเป็นเพราะการพัฒนาในวัยเด็กเล็กส่งผลถึงวัยผู้ใหญ่ คือ เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้และสามารถเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น มีงานที่ดี สามารถดูแลตนเอง ลดการพึ่งพิงจากรัฐ ลดอาชญากรรม และที่สำคัญคือลดอัตราการทอดทิ้งในรุ่นถัดไป รวมถึงผลการศึกษายังยืนยันได้ว่าการลงทุนการพัฒนาเด็กยิ่งเด็กเล็กเท่าใดก็ยิ่งให้ความคุ้มค่ามากขึ้นเท่านั้น (บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550: 1) สำหรับการพัฒนาเด็กปฐมวัยในประเทศไทย พบว่า มีการลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 12 หรือเฉลี่ยต่อหัวคนละ 23,282 บาท/คน/ปี ในขณะที่การลงทุนในกลุ่มของประถมศึกษาสูงสุดถึง 37,194 บาท/คน/ปี คิดเป็นร้อยละ 54 ของงบประมาณการศึกษาทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบปัญหาการลงทุนในเด็กเล็กที่ขาดคุณภาพ ซึ่งพบว่า เมื่อเข้าสู่ช่วงอายุ 3-5 ปี จะส่งเด็กเล็กเข้าสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัยต่างๆ เช่น โรงเรียน

อนุบาลหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอัตราครูผู้ดูแลเด็กต่อจำนวนเด็กเล็กไม่เพียงพอส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามที่ต้องการ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2557: ออนไลน์) อีกทั้ง ผลการวิจัยและติดตามพัฒนาการของเด็กปฐมวัยของไทย ปี 2557 พบว่า เด็กปฐมวัยในประเทศไทยมีพัฒนาการล่าช้าทั้งด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ภาษาและการปรับตัว เนื่องจากเด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัยและถูกเร่งรัดให้มีพัฒนาการที่เกินวัยอย่างไม่สมดุลซึ่งส่งผลเสียต่อการพัฒนาทักษะด้านการเรียนรู้ของเด็กในอนาคต มุ่งเน้นการท่องจำมากกว่าการพัฒนาด้านทักษะ กระบวนการคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้เหตุผล รวมถึงขาดการพัฒนาด้านคุณธรรมและคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 42) และรายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2557 ที่กล่าวถึง เด็กปฐมวัยในประเทศไทยที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปี ในรอบ 15 ปีที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. 2557 พบว่า เด็กมีพัฒนาการล่าช้าถึงร้อยละ 30 โดยพัฒนาการทางภาษามีความล่าช้าถึงร้อยละ 20 ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ในระดับขั้นต่อไป ปัญหาเด็กปฐมวัยในประเทศไทยยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากภาครัฐ (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2557: 35)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็ก รวมถึงจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้ผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพและเตรียมความพร้อมทุกด้านได้อย่างเต็มที่และเหมาะสมตามวัย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผลิตผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาให้ผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากเอกสารวิชาการ รายงานการวิจัย บทความ และฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อหาคำประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาตัวแปร ดังนี้

1.1 ตัวแปรแฝงภายนอก ประกอบด้วย

1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และ

2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การร่วมตรวจสอบและติดตาม และการร่วมรับประโยชน์และรับบริการ

1.2 ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย

1) บรรยากาศขององค์กรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ ความสามัคคีของครูผู้ดูแลเด็ก โครงสร้างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดสวัสดิการของครูผู้ดูแลเด็ก 2) ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การมีงบประมาณสนับสนุน คุณภาพครูผู้ดูแลเด็ก คุณภาพของวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา และความแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และ 3) พฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล

1.3 ตัวแปรผล คือ คุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ

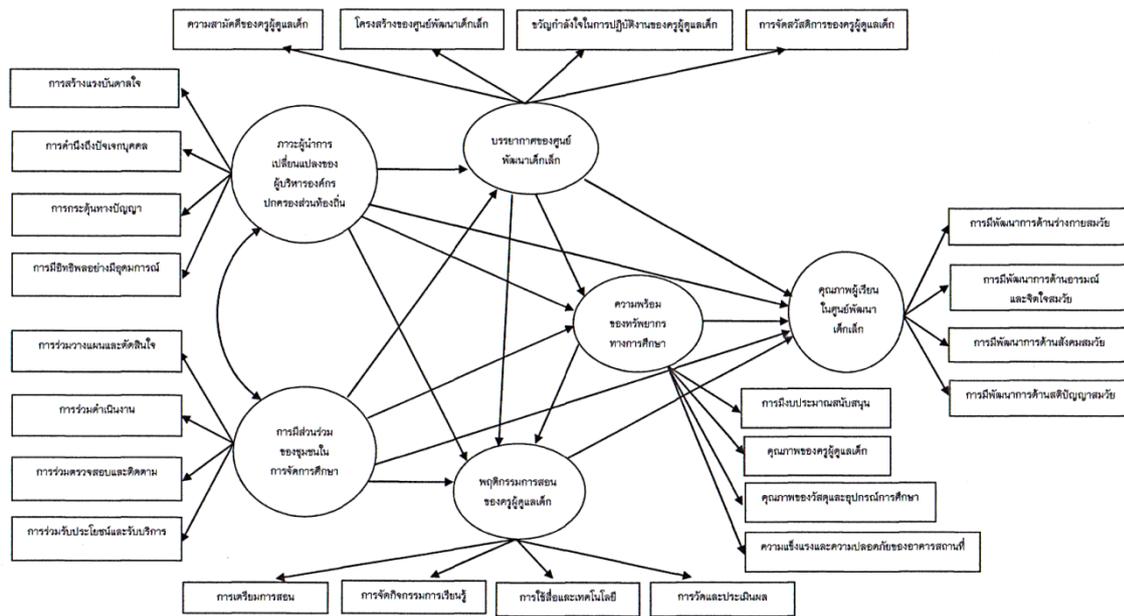
1. การมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย การมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย การมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย และการมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย

2. การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เกณฑ์ ดังนี้ 1) อาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป จำนวน 2 คน 2) นักวิชาการจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน 3) นักวิชาการจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน 4) ผู้อำนวยการกองการศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน และ 5) ครูผู้ดูแลเด็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน โดยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา บรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา และพฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก

3. การศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพดีเด่น ผู้วิจัยศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพดีเด่น จำนวน 3 แห่ง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้เกณฑ์ คือ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2557-2559 จากเกณฑ์ในการคัดเลือกดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพดีเด่น ดังนี้ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลเรณูนคร สังกัดเทศบาลตำบลเรณูนคร อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านกกปลาขิว สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลกกปลาขิว อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร และ 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพิจิตรสังฆาราม สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนยาง อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก โดยทำการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา บรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา และพฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จาก การมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย การมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย การมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย และการมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย โดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ปัจจัย ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดได้จาก การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วัดได้จาก การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การร่วมตรวจสอบและติดตาม และการร่วมรับประโยชน์และรับบริการ 3) บรรยากาศองค์การของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จาก ความสามัคคีของครูผู้ดูแลเด็ก โครงสร้างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดสวัสดิการของครูผู้ดูแลเด็ก 4) ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา วัดได้จาก การมีงบประมาณสนับสนุน คุณภาพครูผู้ดูแลเด็ก คุณภาพของวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา และความแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และ 5) พฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก วัดได้จาก การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล สามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยโมเดลสมมติฐานปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดได้จาก การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วัดได้จาก การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การร่วมตรวจสอบและติดตาม และการร่วมรับประโยชน์และรับบริการ 3) บรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จาก ความสามัคคีของครูผู้ดูแลเด็ก โครงสร้างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดสวัสดิการของครูผู้ดูแลเด็ก 4) ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา วัดได้จาก การมีงบประมาณสนับสนุน คุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก คุณภาพของวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา และความแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และ 5) พฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก วัดได้จาก การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล สอดคล้องกับ ซูไฮลา จิตรบรรทัด (2549: 7) ที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร การนิเทศการสอนของผู้บริหาร การสร้างขวัญในการทำงาน และพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน และดรุณี เทพา (2550: ง) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารแบบมีส่วนร่วม การ

ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ภาวะผู้นำทางความคิดสร้างสรรค์ การมีวิสัยทัศน์ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ การบริหารสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศ การพัฒนาบุคลากรและการฝึกอบรม การจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสัมพันธ์และความร่วมมือ กับชุมชนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน รวมถึง มานะ สินธวงษานนท์ (2550: 116) ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนพบว่า กระบวนการพัฒนาตนเอง ความพร้อมที่จะเรียน การจัดการชั้นเรียน ความกระตือรือร้นของครู โครงสร้างการบริหารโรงเรียน และกระบวนการบริหารคุณภาพส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนทางบวก และยังคงสอดคล้องกับ สาราญ คำเฟื่องฟู (2550: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหามาตรฐานคุณภาพนักเรียนต่ำในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำรี พบว่า บริบทของผู้ปกครอง ชุมชน สภาพของโรงเรียน และสภาพการจัดการเรียนการสอนส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับ ฉวีวรรณ จันทร์เม่ง (2551: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโดยภาพรวมส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียน สอดคล้องกับ วาสนา เจริญสอน (2552: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ การวางแผนกลยุทธ์ เทคนิคการบริหาร การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เทคโนโลยีทางการศึกษา และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการศึกษาส่งผล ให้การบริหารจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเทศไทยมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ (2554: 4) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบว่า ปัจจัยด้านนักเรียน ครอบครัว ครู และสถานศึกษาส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับ วาสนา จักรแก้ว (2554: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการการจัดการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพครูปฐมวัย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับ ประวีตา มีเปี่ยมสมบูรณ์ (2555: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ปกครอง ทรัพยากร นักเรียน และชุมชนส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ภัคพร บุญเกล้า (2555: บทคัดย่อ) ที่ศึกษายุทธวิธี การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ การจูงใจในการทำงาน การพัฒนาบุคลากร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ งบประมาณ และการประกันคุณภาพส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ อริญญา ชนะเพ็ญ (2557: บทคัดย่อ) ที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเรียนรู้ของ องค์การ พฤติกรรมการสอนของครู การบริหารเชิงกลยุทธ์และสุขภาพองค์การส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ ยุวดี แก้วสอน (2558: 105) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อ

คุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ อมรรรัตน์ เจริญหอม (2558: 193) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน พบว่า การจัดการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน แหล่งเรียนรู้ สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษา และวิธีการบริหาร ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Ifan Mushtaq & Shabana Nawaz Khan (2012) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า การสื่อสาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ คำแนะนำที่เหมาะสม และความเครียดในครอบครัว ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน รวมถึง Emmanuel Benson, Kwabena Nduro, Eric Kwadwo Amisshah (2015) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน พบว่า ครูผู้สอน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก/ทรัพยากร การควบคุมดูแล และตัวผู้เรียนส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย การมีพัฒนาการด้านร่างกายสมวัย การมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสมวัย การมีพัฒนาการด้านสังคมสมวัย และการมีพัฒนาการด้านสติปัญญาสมวัย โดยมีปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วัดได้จาก การสร้างแรงบันดาลใจ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา วัดได้จาก การร่วมวางแผนและตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การร่วมตรวจสอบและติดตาม และการร่วมรับประโยชน์และรับบริการ 3) บรรยากาศองค์การของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัดได้จาก ความสามัคคีของครูผู้ดูแลเด็ก โครงสร้างของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดสวัสดิการของครูผู้ดูแลเด็ก 4) ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา วัดได้จาก การมีงบประมาณสนับสนุน คุณภาพครูผู้ดูแลเด็ก คุณภาพของวัสดุและอุปกรณ์การศึกษา และความแข็งแรงและความปลอดภัยของอาคารสถานที่ และ 5) พฤติกรรมการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก วัดได้จาก การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นสารสนเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2557). **โครงการศึกษาการจัดทำสถานการณ์และสำรวจข้อมูลการใช้มาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรรณิการ์ ภิมย์รัตน์. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. วิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ฉวีวรรณ จันทร์เม้ง. (2551). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูไฮลา จิตรบรรทัด. (2549). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ดรุณี เทพา. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บังอร เทพเทียน และ ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550). **การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย**. วารสารสาธารณสุขและการพัฒนา. 5(3), 117–128.
- ประวิตา มีเปี่ยมสมบูรณ์. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัคพร บุญเกล้า. (2555). **ยุทธวิธีการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนในเขตตรวจราชการที่ 13**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานะ สินธวงษานนท์. (2550). **ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 18 ฉบับที่ 2 เดือน พฤศจิกายน 2549 - มีนาคม 2550 หน้า 115-127. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วาสนา เจริญสอน. (2552). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย.
- วาสนา จักรแก้ว. (2554). **การศึกษาปัญหาและสภาพความต้องการการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย จังหวัดพิษณุโลก**. งานวิจัย วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำราญ คำเฟื่องฟู. (2550). **ปัญหามาตรฐานคุณภาพนักเรียนต่ำในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านน้ำรี**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์. มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุตรดิตถ์.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). **ตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2557). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559. จาก [https:// www.thaihealth.or.th](https://www.thaihealth.or.th).
- สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์. (2551). **วันเด็กแห่งชาติ : พัฒนาการและความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559. จาก https://www.edu.buu.ac.th/vesd/year4_2/Article5_2551_2.pdf.
- ยุวดี แก้วสอน. (2558). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อรัญญา ชนะเพีย. (2557). **รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อมรรัตน์ เจริญหอม. (2558). **การพัฒนาแบบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภาษาต่างประเทศ

- Emmanuel Benson, Kwabena Nduro, Eric Kwadwo Amissah (2015). **Factors Affecting the Quality of Students' Research Work : Exploring the Perception of Students**. European American Journals is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.
- Irfan Mushtaq & Shabana Nawaz Khan. (2012). **Factors Affecting Students' Academic Performance**. Global Journal of Management and Business Research. US.